

Wojciech Walat

*Doktor nauk pedagogicznych, profesor, prorektor ds. Edukacji na Uniwersytecie Rzeszowskim
(Rzeszów, Polska)*

Ivanna Kulyk

*Kandydat nauk pedagogicznych, docent Wydziału Pedagogiki Społecznej i Pracy Socjalnej
Prykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka (Iwano-Frankiwnsk, Ukraina)*

KSZTAŁTOWANIE GOTOWOŚCI MŁODZIEŻY DO ŻYCIA RODZINNEGO W PRACACH V.I. KOSTIVA

Zmiany społeczno-gospodarcze zachodzące w społeczeństwie ukraińskim sprawiają, że problem gotowości nowego pokolenia do życia rodzinnego i w nowym środowisku staje się bardziej palący. Wynika to z szeregu obiektywnych i subiektywnych czynników, które niejednoznacznie wpływają na gotowość uczniów do założenia rodziny, kształtowania osobowości.

Znaczące pogorszenie sytuacji materialnej większości Ukraińców nie przyczynia się do kształtowania gotowości do życia rodzinnego: zwiększa się liczba rozwodów, co powoduje wzrost liczby niekompletnych rodzin i dzieci wychowywanych bez jednego rodzica, zwiększa się liczba dzieci pozamałżeńskich, staje się dewaluacją wartości rodzinnej, uczucia, które stanowią podstawę silnego związku małżeńskiego

Problem kształtowania gotowości młodych ludzi do założenia rodziny nie pozostaje bez uwagi naukowców. W badaniach pedagogicznych V. Kravcia, V. Kostiva, V. Postovoza, A. Karasevicha, O. Khromova, I. Shalimova uwaga skupiona jest na ujawnieniu czynników i uwarunkowań społeczno-pedagogicznych, dydaktycznych i edukacyjnych środków celowego zarządzania procesem kształtowania gotowości młodych ludzi do założenia rodziny.

Celem artykułu jest ukazanie głównych elementów gotowości młodych ludzi do założenia rodziny w pracy naukowej profesora V.I. Kostiva.

Przygotowanie młodych ludzi do życia w rodzinie jest integralną częścią rosnącego systemu edukacji wychowawczej. W niedawnym czasie młody mężczyzna był całkiem gotowy na założenie rodziny, gdy osiągnął pewien wiek. Jednak liczne badania socjologiczne i pedagogiczne ujawniają nam, że tak nie jest, a zatem gotowość chłopców i dziewcząt do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny powinna być celem pracy społecznej i edukacyjnej. Wśród wielu aspektów problemu kształtowania psychologicznej gotowości młodych ludzi do życia rodzinnego, jednym z najważniejszych jest prawidłowe zrozumienie roli rodziny i małżeństwa we współczesnym społeczeństwie, które z kolei związane jest ze specyfiką kształcenia ich nastanów, orientacji na małżeństwo.

Według V. Kostiva przygotowanie młodego pokolenia do życia rodzinnego powinno odbywać się codziennie, systematycznie, całościowo i harmonijnie na wszystkich etapach rozwoju osobistego. Nie jest możliwe utworzenie rodziny na podstawie „cząstek”, przygotowanie się osobno na działalność przemysłową, pracowniczą, pedagogiczną lub jakąkolwiek inną. Ale każda indywidualna sfera życia ludzkiego ma swoją specyfikę, której świadomość pomoże nie tylko zintensyfikować wysiłki społeczeństwa pedagogicznego w określonym kierunku, ale także znacznie poprawić ich skuteczność [3].

Do elementów wieloaspektowego przygotowania człowieka do założenia rodziny V. Kostiv dodaje moralną i psychologiczną gotowość młodych ludzi do życia rodzinnego, co implikuje stosunek do małżeństwa, troskliwość w wyborze pana młodego (panny młodej), kształtowanie poczucia odpowiedzialności za powstanie rodziny, gotowość do ustanowienia zdrowej

psychologicznej atmosfery w rodzinie, cierpliwość i sprawiedliwość w ocenie działań członków rodziny, szacunek dla seniorów lub innych członków rodziny, czujność i takt w postępowaniu z nimi. [3, s.78].

Szkoła powinna być dla uczniów środowiskiem o wysokiej moralności, z którego będą czerpać te relacje moralne z przeszłości i które wciągną ich w rzeczywiste relacje moralne teraźniejszości. Podstawowym naturalnym prawem moralnym, które określa atmosferę moralną w szkole, musi być przede wszystkim szacunek i odpowiedzialność: szacunek dla siebie, innych (starszych i młodszych, rówieśników i przyjaciół), szacunek dla wszystkich form życia i ich środowiska.

Ważnym aspektem edukacji moralnej studentów jest przyswajanie etycznych norm odpowiedzialności w kontaktach z innymi ludźmi, w ramach wypełniania ich różnych obowiązków. Odpowiedzialność moralna implikuje we wszystkich warunkach, pomimo wszystkich trudności, wzajemne wspieranie się, łagodzenie ludzkiego cierpienia, nawigację i reagowanie na potrzeby i problemy innych osób [2]. Dlatego ważnym zadaniem pedagogów jest promowanie rozwoju empatii wśród uczniów, to znaczy nie tylko świadomości wewnętrznego stanu drugiej osoby, ale także współczucia, empatii i skutecznego współdziałania w rozwiązywaniu problemów bliźniego.

Ta ważna wartość moralna, nieodłącznie związana z emocjonalną i zmysłową naturą Ukraińców od czasów starożytnych, jest w dużej mierze równoważona przez niedocenianie jej znaczenia, tak jak miało to miejsce kilkadziesiąt lat temu, a zwłaszcza obecnie. Pedagogika ludowa zawsze odwoływała się do wewnętrznego świata człowieka, odwołując się do jego honoru, sumienia, wstydu („Sumienie jest najlepszym doradcą”, „Chociaż wstyd nie zjada oczu, ale nie sprawia, że ludzie się pojawiają”, „Sumienie gryzie bez zębów” itp.). Które podkreśla świadomość znaczenia trzech powiązanych ze sobą elementów ludzkiego charakteru - wiedzy moralnej, uczuć moralnych i zachowań moralnych [3, s. 81].

W kształtowaniu gotowości młodych ludzi do życia rodzinnego V. Kostiv podkreśla gotowość pedagogiczną. Konieczność celowego przygotowania pedagogicznego młodych ludzi do życia rodzinnego uwarunkowana jest społeczną potrzebą głębszego i bardziej systematycznego wychowania przyszłych rodziców i matek, potrzebą bardziej aktywnego przewyciężenia przestarzałych wytycznych w poglądach na temat relacji między rodzicami a dziećmi, na życie rodzinne.

Głównym wkładem rodziców w przygotowanie pedagogiczne młodego pokolenia do życia rodzinnego jest kształtowanie w dziecku określonego stosunku do rodziny, świadomości jej osobistego znaczenia. Od rodziców, powodzenia lub niepowodzenia ich małżeńskiego życia, wiele rzeczy zależy od tego, jakie będzie to podejście. Harmonijny związek ojca i matki, troska o siebie nawzajem, są ważnymi warunkami wstępnymi dla młodych ludzi, którzy dorastali w takim środowisku, aby stworzyć silną, szczęśliwą rodzinę. Dobrobyt w rodzinach rodzicielskich przyczynia się do tworzenia szczęśliwych rodzin dla dzieci [3, s. 96].

Szkolenie pedagogiczne w rozumieniu V. Kostiva obejmuje kształtowanie zrozumienia przez chłopców i dziewcząt roli rodziny w wychowaniu dzieci, jej potencjału pedagogicznego, specyfiki wychowania w rodzinie, rodzicielskich i wychowawczych funkcji edukacyjnych, taktu pedagogicznego rodziców, sposobów wychowania kultury pedagogicznej, zrozumienia świadomości, stanu emocjonalnego dziecka, a także uzbrojenie młodzieży w specyficzną wiedzę i umiejętności w zakresie podstaw samokształcenia i wychowania dzieci [3, s. 96].

Treść pedagogicznej gotowości członka rodziny polega na zdobyciu określonej wiedzy. Jest to przede wszystkim zrozumienie, że rodzicielstwo jest ważnym obowiązkiem obywatelskim, dlatego konieczne jest odpowiedzialne podejście do narodzin dziecka (aby dowiedzieć się o narodzinach dziecka, o skutkach alkoholu, dziedziczności u potomstwa, aby wziąć pod uwagę zdrowie męża i żony, aby mieć niezbędne umiejętności opiekuńcze po dziecku).

Niewątpliwie rodzice muszą posiadać pewną wiedzę psychologiczną i pedagogiczną, która obejmuje wiedzę na temat rozwoju osobowości dziecka, satysfakcji ze sfery motywacyjno-konsumenckiej, znajomości wyrażania uczuć rodzicielskich, metod oddziaływania na dziecko [3, s. 96].

Według V. Kostiva [1], aby założyć dobrą rodzinę, oprócz wiedzy, rodzice muszą posiadać pewne umiejętności. Ponadto opanowanie umiejętności i podstaw rodzicielstwa jest ważnym składnikiem gotowości pedagogicznej rodziny.

Istota przygotowania pedagogicznego młodych ludzi do życia rodzinnego w jego rozumieniu oznacza opanowanie taktu pedagogicznego. Takty pedagogiczne to umiejętność komunikowania się z dzieckiem, aby słowo nie bolało, nie obrażało dziecka. Bezdotykowe, nieprzyzwoite zachowanie rodziców nigdy nie powoduje, że dzieci pragną stać się lepszymi, zrobić coś dobrze.

Jednym z ważnych warunków skutecznego przygotowania pedagogicznego dla rodziny jest rozszerzenie kręgu komunikacji między rodzinami, między rodzicami a dziećmi. Odbywa się to przede wszystkim poprzez organizację różnych działań, począwszy od wspólnej pracy rodzinnej, a skończywszy na wspólnym czasie wolnym.

Oprócz umiejętności leżących u podstaw przygotowania pedagogicznego, ważnymi cechami według V. Kostiva, są zdolność odczuwania, rozumienia stanu emocjonalnego dziecka i otaczających go osób. Chodzi o empatię ze stanem emocjonalnym dziecka, gdy dorosły doświadcza tego, czego doświadcza dziecko. Wysoki poziom empatii emocjonalnej jest ważnym warunkiem przygotowania pedagogicznego członka rodziny [3, s. 100].

Skuteczność przygotowania młodzieży studenckiej do życia rodzinnego jest zwiększona poprzez zastosowanie podstawowych warunków i sposobów jej realizacji: uwzględnienie w treści takiego przygotowania różnych aspektów zostania członkiem rodziny; doskonalenie metodologii nauczania przedmiotów humanistycznych i specjalnych cykli, pogłębianie relacji międzyprogramowych; wzbogacenie aktywnych metod i form organizacyjnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych studentów; Zwiększenie kompetencji pedagogicznych opiekunów rodzinnych i szkolnych i tp.

Literatura

1. Kovbas B., Kostiv V. Pedagogika rodzinna: w 3 tomach T. 2. Podstawy edukacji rodzinnej. Iwano-Frankiwnsk, 2006. 288 s.
2. Kovbas B., Kostiv V. Pedagogika rodzinna: w 3 tomach Tom I. Podstawy relacji rodzinnych. Iwano-Frankiwnsk, 2002. 288 s.
3. Kostiv V.I. Ludowe pedagogiczne idee przeszłości w formowaniu współczesnego człowieka rodzinnego. Iwano-Frankiwnsk, 1996. 194 s.